

PROJEKT: PRIMJENA KONCEPTA KRUŽNOGA GOSPODARSTVA U GOSPODARENJU OTPADOM

Potpora Hrvatskoj u prelasku na kružno gospodarstvo

PRIPREMILA:
Anđela Bogdan

Projekt "Primjena koncepta kružnoga gospodarstva u gospodarenju otpadom" zajednički su proveli Svjetska banka i Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, a sufinanciran je sredstvima iz EU-ova Kohezijskog fonda. Cilj mu je bio pružiti potporu Hrvatskoj u prelasku na kružno gospodarstvo, a težište je bilo na održivome gospodarenju građevnim otpadom.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja i Svjetska banka u Hrvatskoj predstavili su 16. studenoga 2022. rezultate dvogodišnjega projekta tehničke pomoći čija je svrha bila pružiti potporu Hrvatskoj u prelasku na kružno gospodarstvo. Takva tehnička pomoć financirala se u sklopu Savjetodavnih usluga uz naknadu (engl. *Reimbursable Advisory Services – RAS*) Svjetske banke iz Kohezijskog fonda Europske unije. Program se počeo provoditi u rujnu 2020., a završen je krajem studenoga 2022.

Težište projekta bilo je na održivome gospodarenju građevnim otpadom u Hrvatskoj, što je rezultiralo izradom prijedloga akcijskoga plana za kružno gospodarenje građevnim otpadom i otpadom od rušenja. Hrvatska proizvede oko šest milijuna tona otpada na godinu, što je u prosjeku oko 1,5 tona po osobi na godinu. Većina toga otpada dolazi iz građevinskoga sektora i kućanstava. Sustav gospodarenja otpadom u Hrvatskoj uvelike se oslanja na odlagališta otpada. Ministarstvo je odabralo sektor građevnoga otpada kao prioritetnu kategoriju otpada ponajprije zbog njihova velikog materijalnog i ugljičnog otiska, ali i socio-ekonomske vrijednosti. Ta je odluka potaknuta dvama razornim potresima i velikim količinama građevnoga otpada koje su nastale nakon tih prirodnih katastrofa.

U sklopu projekta izrađen je prijedlog petogodišnjega akcijskoga plana za kružno gospodarenje građevnim otpadom i otpadom od rušenja koji defini- ra mjere i radnje za smanjenje stvaranja otpada i ostvarenje zacrtanog cilja EU-a o 70 posto oporabe. Prijedlog

akcijskoga plana za građevni otpad i otpad od rušenja izrađen je u suradnji s organizacijom *Global Factor*, a programi edukacije i jačanja kapaciteta u suradnji s Austrijskom agencijom za okoliš. Identificirana su još tri prioritetna sektora koja bi mogla imati najviše koristi od primjene kružnih rješenja – proizvodnja proizvoda od plastike, prehrambena i tekstilna industrija. Akcijski plan bit će sastavni dio novoga plana gospodarenja otpadom za razdoblje od 2023. do 2028.

Konferencija je okupila predstavnike Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, lokalne uprave, građevinskih tvrtki, organizacija civilnog društva,

Najveće količine građevnog otpada u Hrvatskoj nastaju u Gradu Zagrebu i priobalnim županijama

Detalj snimljen tijekom konferencije

međunarodnih stručnjaka i Svjetske banke. Svi sudionici potvrdili su važnost rješavanja problema lokalnih sredina u gospodarenju otpadom poput ilegalnoga odlaganja otpada i potrebe za intenziviranjem inspekcijskoga nadzora, a istaknuli su i primjeri dobre prakse odvojenoga prikupljanja otpada u gradovima Prelogu, Krku i Koprivnici. Mile Horvat, državni tajnik u Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja, istaknuo je to kako je gospodarenje otpadom, uključujući prikupljanje i obradu otpada, ključno za povećanje stope kružnosti te smanjenje negativnih utjecaja odlagališta otpada na zdravlje i okoliš. Gospodarenje otpadom usko je povezano i s politikom za održive proizvode. Poticaj kružnome dizajnu

proizvoda, koji uključuje smanjenje potrošnje, ponovnu uporabu proizvoda i recikliranje, jest uvođenje modela poslovanja koji će spriječiti štetan utjecaj proizvoda na okoliš i ojačati proširenu odgovornost proizvođača proizvoda. Takva održiva politika proizvoda znatno smanjuje količinu otpada. Važno je istaknuti i to da kada se otpad ne može izbjeći, njegova ekonomska vrijednost mora biti obnovljena, a štetan utjecaj na okoliš i klimatske promjene smanjen na najmanju moguću mjeru. Horvat je upozorio na to da, iako su u Hrvatskoj prethodnih godina postignuti znatni rezultati u povećanju opsega recikliranja, još uvijek je u 2021. na odlagališta bilo odloženo 58 posto komunalnoga otpada. Ciljevi koje Hrvatska mora postići

do 2035. jesu smanjenje opsega odlaganja otpada na odlagališta s 58 na 10 posto te povećanje opsega recikliranja s 31 na 65 posto.

Jehan Arulpragasam, direktor Svjetske banke za Hrvatsku i Sloveniju, smatra kako usvajanje načela kružnoga gospodarstva može ispraviti negativan trend degradacije okoliša i oskudice resursa uzrokovan neodrživim razinama crpljenja prirodnih sirovina te poboljšati ekonomsku sigurnost i uključenost. Promjena načina proizvodnje i potrošnje proizvoda zahtijeva ambiciozne reforme, a Vlada Republike Hrvatske prepoznala je važnost kružne transformacije gospodarstva. Arulpragasam podržava njezina nastojanja da ostvari ciljeve Europske unije koji se odnose na iskorištavanje i obradu otpada kao resursa i na ograničenje uporabe odlagališta.

Dvogodišnji angažman Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja te Svjetske banke doprinio je izradi mjera i politika koje potiču smanjenu potrošnju, dugotrajniju upotrebu proizvoda i materijala te produljenje njihova vijeka trajanja. Na konferenciji prikazano je i nadolazeće istraživanje Svjetske banke o iskustvima europskih zemalja u provedbi politika kružnoga gospodarstva koje se provodi u četiri države članice Europske unije: Bugarskoj, Hrvatskoj, Poljskoj i Rumunjskoj.

Izvor

<https://mingor.gov.hr/>